Polskie Centrum Mediacji I Oddział im. dr Janiny Waluk w Warszawie
ul. Jagiellońska 58 lok. 122, 03-468 Warszawa
tel. 22 826 06 63, pcmwarszawa@mediator.org.pl

Standardy Polskiego Centrum Mediacji prowadzenia mediacji i postępowania mediatorów w sprawach rodzinnych

Mediacja to dobrowolny i poufny proces porozumiewania się stron, w obecności zaakceptowanych przez nie bezstronnych i neutralnych mediatorów.
Mediacje rodzinne mogą dotyczyć wszelkich spraw związanych z relacjami w rodzinie i być prowadzone miedzy małżonkami/partnerami, dziećmi (również dorosłymi) i rodzicami, rodzeństwem itp. Najczęściej jednak pod tym pojęciem rozumiane są mediacje okołorozwodowe.
Mediacje okołorozwodowe służyć mogą dwóm celom: albo odbudowaniu akceptowalnych relacji małżeńskich/partnerskich, albo ustaleniu warunków rozstania i budowania relacji rodzicielskiej po rozstaniu. W przypadku rodzin będących w konflikcie mediatorzy mają do odegrania specyficzną rolę w porównaniu z innymi mediacjami. Występują oni jako rzecznicy osób trzecich – dzieci pochodzących z tych związków - wskazując ich potrzeby i wykorzystując przy tym wiedzę teoretyczną, badania i doświadczenie mediacyjne. Mogą występować również jako edukatorzy, zwracając uwagę na skutki decyzji podjętych przez rodziców, widziane z perspektywy dzieci i na to, jak rozwód może być przeżywany przez nie. Mediatorzy mogą też wskazywać rodzicom różne zagrożenia niedostrzegane przez nich z powodu ich zaangażowania w swój konflikt partnerski/małżeński.
Mediatorzy mają głos doradczy, jednakże decyzja zawsze należy do rodziców.

Przebieg mediacji

1. Najpierw jest to nawiązanie kontaktu z każdą ze stron, zarówno w przypadku mediacji kierowanej przez sąd, jak też spraw zgłaszanych przez jedną ze stron. Na tym etapie mediator buduje atmosferę zaufania i bezpieczeństwa niezbędna dla dalszego procesu. W treści zaproszenia listowego bądź telefonicznego ważne jest takie sformułowanie celu i zasad mediacji, by strony uznały procedurę mediacji za pomocną w rozwiązaniu wszelkich spraw spornych.
2. Po uzyskaniu od obojga rodziców zgody na mediację, odbywa się spotkanie wstępne informacyjne, na które mediatorzy zapraszają najpierw inicjatora mediacji, a w przypadku mediacji skierowanych z sądu - powoda. Potem odbywa się takie spotkanie z drugą stroną sporu.
3. Na spotkaniach wstępnych informacyjnych każda ze stron otrzymuje szczegółowe informacje dotyczące zasad mediacji, roli mediatorów, przedstawiają zakres tematów do omówienia i swoje preferencje w odniesieniu do ram czasowych mediacji. Mogą przedstawić listę tych potrzeb dzieci i swoich, które są niezbędne do bezpiecznego i w miarę stabilnego dalszego funkcjonowania „rodziny po rozwodzie". Na koniec spotkań wstępnych mediatorzy wręczają rodzicom formularz „planu wychowawczego" z prośbą o wypełnienie go zgodnie z potrzebami każdego z nich i o przekazanie mediatorom przed spotkaniem wspólnym.
4. Na początku spotkania wspólnego strony uzgadniają zakres tematyczny mediacji, jej ramy czasowe i wraz z mediatorami wypracowują reguły spotkań. Następnie każdy z rodziców przedstawia własną ocenę sytuacji oraz propozycje określające i zaspakajające ich potrzeby i interesy dzieci. Następnie wspólnie poszukują rozwiązań, które będą korzystne dla nich i

dzieci. Mediatorzy skupiają uwagę stron na problemach zaspokojenia potrzeb dzieci. Równocześnie, znając z wcześniej przekazanych „planów wychowawczych", propozycje rodziców i wiedząc, co ich łączy, a co dzieli, mogą tak pokierować rozmową, by znaleźć rozwiązanie akceptowalne dla obu stron.

5. Efektem końcowym procedury mediacji rodzinnej w sytuacji rozwodu rodziców jest plan wychowawczy wypracowany wspólnie przez rodziców przy wsparciu mediatorów sporządzony w sposób tak szczegółowy, by zapewnić poczucie bezpieczeństwa i stabilności dla nich i dla ich dzieci. Plan powinien być realny, jasno sformułowany, zrozumiały dla każdej ze stron i określający powinności rodziców wobec siebie nawzajem i wobec dzieci. Elementem planu wychowawczego są również ustalenia dotyczące zaspokojenia potrzeb finansowych dzieci.
6. Jeśli rodzice wspólnie wnoszą, w planie wychowawczym, w punkcie rozliczeń finansowych, istnieje możliwość podziału majątku wspólnego.
7. Mediatorzy przesyłają do sądu protokół z mediacji wraz z planem wychowawczym. Ten sam zestaw dokumentów przekazują stronom, trzeci komplet pozostawiając sobie.
8. Jeśli przedmiotem mediacji są tylko ustalenia dotyczące zaspokojenia potrzeb finansowych dzieci (alimentów), wtedy końcowym dokumentem z mediacji jest ugoda mediacyjna, którą wraz z wnioskiem o zatwierdzenie ugody i protokołem przesyłana jest do sądu. Po jednym egzemplarzu dokumentów otrzymują strony, 1 egzemplarz otrzymuje mediator. Jeden komplet dokumentów mediatorzy zatrzymują dla siebie.

Mediatorzy i ich rola

1. Mediatorzy udzielają stronom szczegółowych informacji dotyczących przebiegu mediacji, są moderatorami spotkań, stosują techniki dobrej komunikacji, prowadzą mediację tak, by procedura służyła rozwiązaniom i zakończyła konflikt, a ustalenia mogły być wprowadzone w życie w sposób porządkujący życie rodzinne w zmienionej już sytuacji.
2. Pomagają rodzicom określić, w jaki sposób najlepiej zadbać o potrzeby i interesy małoletnich dzieci. Starają się przedstawić rodzicom punkt widzenia dziecka w sytuacji okołorozwodowej. Uwrażliwiają ich na potrzeby dzieci, przedstawiając różne reakcje dzieci na rozwód rodziców.
3. Mediatorzy w mediacjach rodzinnych, gdzie w tle występują dzieci, są rzecznikami ich praw. Poprzez zadawane pytania pokazują, jak rozwód wpływa na rozwój psychofizyczny dziecka i w jaki sposób można zapewnić im poczucie bezpieczeństwa w trudnej dla nich sytuacji.
4. Pokazują rodzicom, jak ważne jest zachowanie relacji rodzicielskich po rozwodzie. Mediator wspiera rodziców w dostrzeżeniu różnych skutków następstw rozwodu. Pokazuje rodzicom, czym jest konflikt lojalności przeżywany przez dzieci i wskazuje na możliwe konsekwencje.
5. Są taktowni i tolerancyjni wobec różnych sposobów wychowywania dziecka, o ile styl wychowania nie zagraża jego dobru.
6. Nie narzucają rodzicom rozwiązań. Są rzecznikami procedury, organizują i rzetelnie prowadzą mediację. Nie wywierają nacisku na strony, zachęcają je do podjęcia wysiłku w celu osiągnięcia porozumienia . Są akceptowani przez obie strony.
7. Mediatorzy w mediacji rodzinnej są edukatorami - poprzez właściwie zadawane pytania wskazują na zalety i wady rozważanych przez strony rozwiązań.

8. Wspierają rodziców w otwartej, dobrej komunikacji, znają i stosują jej różne techniki, co pomaga w prowadzeniu rozmów i podejmowaniu decyzji na poziomie ustaleń.
9. Mediatorzy w roli edukatorów informują rodziców o typowych reakcjach dzieci na rozwód rodziców, o sposobach wyrażania emocji przez dziecko.
10. Stale pogłębiają wiedzę w tym zakresie, doskonalą swe umiejętności, dbają o etyczny poziom prowadzonych mediacji.
11. Określają ramy proceduralne prowadzonych mediacji, a kiedy widzą konieczność włączenia dzieci do mediacji - w porozumieniu z rodzicami i za ich zgodą - mogą o tym zdecydować.
12. Posiadają wiedzę na temat regulacji prawnych i działań sądu i są odpowiedzialni za formalną stronę porozumienia mediacyjnego w przypadku podpisania ugody czy planu wychowawczego.
13. Mediatorzy dbają o to, by prowadzona procedura mediacji była zgodna z obowiązującymi przepisami prawa.

Uczestnicy mediacji, ich role, udział dzieci

1. Rodzice poinformowani przez mediatorów o celach i zasadach mediacji są zachęcani do współpracy. Określają, jakie są ich ostateczne decyzje dotyczące rozstania, ustalają warunki separacji lub rozwodu, sposób rozstania, zasady opieki nad dziećmi, sposoby finansowania – alimenty, a także tryb informowania dziecka o swych decyzjach, oraz zasady kontaktowania się dziecka z rodzicem z nim nie mieszkającym.
2. Rodzice zachęcani są przez mediatorów do poszukiwania rozwiązań z wyłączeniem emocji, co jest niezwykle trudne, zważywszy na okoliczności towarzyszące rozpadowi rodziny. Mediatorzy stosują różne techniki mediacyjne, uruchamiają wiedzę i doświadczenie, mając na celu przekierowanie stron na współpracę ze sobą w imię dobra dzieci.
3. Ze szczególną mocą mediatorzy starają się skupić uwagę stron na potrzebach dzieci, pomagają rodzicom rozpoznać je i ustalić obszar odpowiedzialności każdego z nich za ich realizację.
4. Plan rodzicielstwa/wychowawczy, który powstaje w wyniku mediacji, winien zawierać szczegółowe informacje dotyczące sprawowania opieki rodzicielskiej, kontaktów z rodzicem nie mieszkającym z dzieckiem, sposobów zaspokojenia potrzeb materialnych, i realizacji zadań, które wynikają z rozwoju dziecka.
5. Mediatorzy mogą zachęcić rodziców do włączenia dzieci do mediacji dla dokonania wstępnej diagnozy sytuacji dziecka, a także w celu ewentualnego skierowania go do odpowiednich specjalistów.
6. Dzieci włączone do mediacji mogą być w czasie jej trwania poinformowane o decyzji rodziców (separacja, rozwód), a także o innych postanowieniach podjętych w czasie trwania mediacji.
7. Mediatorzy w czasie trwania mediacji uzgadniają z rodzicami, jakie mogą być przeciwwskazania, ale i korzyści płynące z udziału dzieci w mediacji, zastanowią się również nad warunkami niezbędnymi do wprowadzenia dziecka na sesję mediacyjną.
8. Mediatorzy pytają dziecko o zgodę na udział w mediacji i dbają o to, by nie czuło się ono obciążone odpowiedzialnością za przebieg czy wynik mediacji.
9. Nie zalecamy włączania dzieci do mediacji rodzinnych w wieku poniżej 13 roku życia.

Miejsce prowadzenia mediacji

1. Mediatorzy dbają o dogodne i bezpieczne miejsce do prowadzenia mediacji zapewniające stronom neutralność, poufność i komfort prowadzonych rozmów. Umawiają strony na spotkania.
2. Zalecane jest prowadzenie mediacji w miejscu neutralnym dla wszystkich stron, posiadającym co najmniej dwa pomieszczenia i wyposażonym w podstawowe wygody.

Dokumentacja

1. Mediatorzy w ośrodku mediacyjnym przechowują dokumentację, dbają o jej bezpieczeństwo, przestrzegając zasady poufności (dotyczy to również danych osób uczestniczących w mediacji). Dokumentacja obejmuje pisemną zgodę stron na mediacje, umowy za wykonanie mediacji, treści zaproszeń, wszelkie ~~kopii~~ porozumienia (plan wychowawczy), a także protokoły z przeprowadzonego postępowania mediacyjnego przekazane do sądu, jeśli to sąd skierował sprawę do mediacji.
2. Notatki, jeśli są sporządzane przez mediatorów, po mediacji ulegają zniszczeniu.
3. Po zakończeniu mediacji, mediatorzy dbają o to, by wszelka dokumentacja poświadczająca przeprowadzenie mediacji i jej przebieg - przy zachowaniu ogólnych standardów - dotarła do tych, którzy zgłosili się do niej lub do instytucji kierujących do mediacji (sądów, etc)

Wynagrodzenie

1. Wynagrodzenie i zwrot kosztów prowadzonej mediacji ponoszą strony
2. Opłata dokonywana jest zgodnie z zapisami umowy o przeprowadzenie mediacji